

Цимбалюк В.Ю.

студентка 1 курсу магістратури 4 групи
Слідчо-криміналістичного факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Анотація. У тезах розглянуто ефективність здійснення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів. З'ясовано особливості здійснення та суб'єктів громадської експертизи НПА.

Ключові слова: громадська експертиза, антикорупційна експертиза, протидія корупції, корупційні правопорушення.

Ключевые слова: общественная экспертиза, антикоррупционная экспертиза, противодействие коррупции, коррупционные правонарушения.

Аннотація. В тезисах рассмотрено эффективность осуществления общественной антикоррупционной экспертизы нормативно-правовых актов. Выявлены особенности осуществления и субъекты общественной экспертизы НПА.

Keywords: public examination, anti-corruption examination, anti-corruption, corruption offenses.

Anotation. In the theses examined to effectiveness of the implementation of public anti-corruption expertise of normative legal acts is considered. The features of implementation and the subjects of public examination are clarified LAC.

Безумовно, одним із шляхів протидії корупції є викорінення корупційних проявів у процесі нормотворення центральними органами виконавчої влади. Антикорупційна експертиза є ефективним інструментом виявлення корупціогенних факторів у проєктах НПА та чинних НПА, що дозволяє зменшити вчинення корупційних правопорушень, обумовлених недоліками українського законодавства. По суті, антикорупційна експертиза спрямована на виявлення у нормативних актах так званих корупціогенних чинників, під якими розуміються здатність окремого нормативного примусу чи їх сукупності самостійно чи у взаємодії з іншими нормами сприяти вчиненню корупційних правопорушень.

Відповідно до ЗУ «Про запобігання корупції» виділяються такі види антикорупційної експертизи:

1. Обов'язкова експертиза, яка здійснюється Міністерством юстиції та відповідним комітетом Верховної ради України.

2. Необов'язкова, яку здійснюють НАЗК та громадськість.

Антикорупційна експертиза, здійснювана кожним із зазначених суб'єктів, має низку своїх особливостей як щодо законодавчого регулювання, так і щодо практики застосування.

За ініціативою фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб може проводитися громадська антикорупційна експертиза чинних НПА та проєктів НПА. Проведення експертизи та оприлюднення її результатів здійснюється за рахунок відповідних фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб або інших джерел, не заборонених законодавством.

Закон не вимагає розробки спеціального порядку або методології проведення такої експертизи. Попри це, громадські організації, що опікуються цим питанням, такі методології розробляти та продовжують розробляти.

Говорячи про ефективність громадськості в контексті здійснення антикорупційної експертизи, варто відзначити, що при Комітеті ВРУ з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією функціонувала Громадська експертна рада, яка здійснила близько 500 антикорупційних експертиз, за результатами яких були підготовлені висновки із визначенням усіх виявлених корупціогенних факторів, моделюванням потенційно небезпечних наслідків їх існування (якщо вони залишаться у прийнятих законах) і формулюванням пропозицій щодо усунення корупційних факторів [1].

У 2015 році було затверджено Положення про Раду громадських експертиз при Комітеті ВРУ з питань запобігання і протидії корупції, яка стала головним інструментом виявлення корупціогенних законів. Експерти цієї ради готують лаконічні, ясні, обґрунтовані висновки після консультацій з громадськими організаціями, бізнес-асоціаціями, регуляторами. Завдяки цій роботі якість експертизи, здійснюваної Комітетом, значно виросла, а також була налагоджена результативна співпраця із громадськими організаціями.

Громадську антикорупційну експертизу здійснюють й інші громадські організації та окремі громадські активісти. З питань проведення антикорупційної

експертизи відбувається постійна та плідна співпраця різних громадських організацій та окремих громадських експертів у цій сфері.

Інститути громадського суспільства виявилися найактивнішими у питаннях проведення антикорупційної експертизи. При цьому результати такої експертизи використовувалися не для критики органів влади, а для максимального сприяння останнім у проведенні ними обов'язкової антикорупційної експертизи НПА та їх проектів [2].

Громадська антикорупційна експертиза відзначається, як правило, високою якістю та глибиною аналізу, але при цьому її ефективність є низькою, адже більшість суб'єктів нормотворчого процесу неохоче сприймає рекомендації громадських експертів. На жаль, не має прямої вимоги для суб'єктів владних повноважень щодо обов'язкового врахування зауважень, наданих за результатами експертизи НПА у випадку виявлення у них факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень. Цьому причиною є також недостатня робота органів, уповноважених на проведення антикорупційних експертиз щодо створення і застосування вичерпних і зрозумілих правил їх проведення, так і відсутність достатньої кількості фахових громадських експертів.

Список використаних джерел:

1. Антикорупційна експертиза як засіб реалізації державної антикорупційної політики // Журнал «Держслужбовець». – Лютий, 2016/№2.
2. Новіков О.О. Особливості громадської антикорупційної експертизи НПА. [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/13.pdf.

Науковий керівник- канд. юрид. наук, асист. О.В. Новіков.

**Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права**

**Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України**

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

**Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених**

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

**За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина***

**Харків
«Право»
2019**

УДК 343.9.02:328.185
П83

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

П83   **Протидія** організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головіна*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80